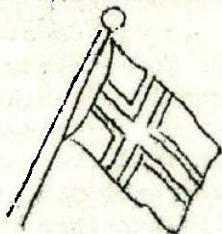

2 APR 1944

FRITT

LAND

Mappe 57.
Ekspl. 22.3.
Arg. 1944
O.V.
fr.

4863

Nr. 12 - 1. årg.

Onsdag 22. mars 1944

DETTE ER GESTAPO

II

Det viktigste for Gestapo var imidlertid å etablere samarbeid med det norske politi, og umiddelbart etter okkupasjonen begynte tyskerne målbevisst å arbeide for å nyordne politiet her hjemme. Og idag er det norske politi organisert fullstendig etter tysk mønster.

Selve nazifiseringen av politiet gikk under ledelse av Jonas Lie langsamt og forsiktig, men det så en tid ut til at hans oppgave skulle lykkes. I 1942 snudde imidlertid utviklingen, og ved utgangen av året var omtrent 20 pst. av den norske politistyrke på ca. 4000 mann medlem av NS. En må her ta i betraktning alle dem som er ansatt p.g.a. medlemskap.

For å lette samarbeidet med okkupasjonsmakten ble landet i 1941 inndelt i 6 politipresidier, tilsvarende de tyske forvaltningsområder. Ved siden av hver politipresident står en kommandør for sikkerhetspolitiet og en for ordenspolitiet, som politivesenet nå ble delt i. Samtidig fikk politivesenet et sterkere militært preg: embetsmennene ble politioffiserer, de fikk nye uniformer, lik de tyske, Hitlerhilsenen ble den eneste tillatte.

Fra nazistisk synspunkt var det viktigste at man fikk et særskilt sikkerhetspoliti, og kjernen i det dannet Jonas Lies statspoliti fra 1940. Her samlet de mest aktive elementer fra politiet seg, med tilskudd fra hirden og NS. Grensepolitiet danner en underavdeling av statspolitiet. Kriminalpolitiet går også inn under sikkerhetspolitiet. Sjef for sikkerhetspolitiet ble Oliver Møystad, en fullstendig ubalansert person og fanatisk jødehater, forøvrig kjent fra krigen 1940 som landsforreder. Bortsett fra de nyansatte overordnede er det få nazister innen kriminalpolitiet.

Det ble også opprettet en norsk Sicherheitsdienst, som delvis er hirdens underretningstjeneste, delvis førerens. Leder av den var Gard Holtskog, som senere vant en herostratisk berømmelse som politimester i Sarpsborg og til slutt "frivillig" måtte melde seg til østfronten. Underretningstjenesten har til oppgave å utspionere den norske hjemme-front og eventuell opposisjon innen NS, altså direkte angivervirksomhet for Gestapo og statspolitiet.

Ordenspolitiet ble også militært organisert. Men politiskolen på Kongsvinger ble en

skuffelse. Tilslutningen ble ytterlig liten, og selv av de ferdige utdannede var under 50 pst. medlem av det statsbærende parti.

Det kan fastslås at det i løpet av okkupasjonstiden ikke er lyktes å organisere et norsk politi som sammen med det tyske kan besseire den norske frihetsfront. Opposisjonen innen politiet er så sterk at det vanskelig kan benyttes til politisk arbeid. Men likevel er det tydelig at Gestapo har stor nytte av det norske politi, så lenge det er i virksomhet og ikke nekter å adlyde tyske ordre.

Tyskerne og Jonas Lie har oppnådd å besette alle viktige stillinger med nazister og danne et lite, men pålitelig statspoliti, som direkte går Gestapos ærende. Men ved rekrutteringer har de måttet sette seg ut over alle hensyn til kvalifikasjoner og ansette fullstendig uduelige quislinger. Og de hyppige skiftninger innen administrasjonen har ofte ført til kaos.

Utviklingen i 1942 var preget av at hirden og SS avdelinger i stadig større utstrekning ble brukt til polititjeneste. I juni 1942 besøkte Lie Himmler, og Germanske SS Norge ble da dannet. (Ved den anledning avla den norske politiembetsmann troskapsed til Hitler og Himmler.) Samtidig begynte Lie å hverve til et "frivillig" norsk politikompani, som etter fronttjeneste skulle kunne gjøre nytte for seg her hjemme. Våren 1943 agiterte man ivrigere enn noen sinne for et SS pansergrenaderregiment Norge, og et nytt politikompani ble satt opp, trass i enda større vanskeligheter enn første gang. SS styrkene omfatter dessuten en vaktbataljon, som får sin utdanning på Fredriksten og i Holmestrand.

SS er en politisk organisasjon innen NS i direkte konkurranseløp med hirden, men mektigere fordi den støtter seg til Gestapo og tysk SS. Den gir medlemmene bedre betingelser og en atskillig mer privilegert stilling enn hirden, og tendensen har derfor også gått i retning av at SS er blitt sterkere på bekostning av hirden. I slutten av april 1943 omfattet hirden og SS til sammen antagelig 6000-7000, som kan settes inn ved indre uroligheter.

Alle norske som innehar en eller annen lederstilling innen politiet, er selvfølgelig bare i navnet leder. Den virkelige ledelse av det norske politi ligger hos Gestapo, på samme måte som det "norske" SS er direkte underlagt Himmler.

Gestapo vet at når nederlaget kommer, er dels dager talte, og derfor dannes det mer og mer kjernen i den tyske krigsindustri. De kommer neppe til å vike tilbake for noen grusomhet for å utsette sluttoppgjøret, og det er ikke uten grunn man frykter at de vil prøve å redde sitt eget liv ved å bruke massehenrettelser av gisler. Det som virkelig skulle kunne lamme Gestapo, er et angrep innenfra samtidig med angrepet utenfra. Nå under krigen har vi lett for å glemme at de tyske politisorganisasjonene opprinnelig ble bygget opp for å knuse motstanden mot Hitler i Tyskland, og at det tyske folk en gang har vært utsatt for samme terror som de okkuperte land nå. Vi kan bare håpe at det tyske folk tross alt nasjonalt særhold ikke har glemt dette, og at gjengjeldelsen blir hard. Den innsats det tyske folk her gjør, vil bli avgjørende for deres fremtid i Europa.

Først når den siste rest av Gestapo-ånden er utryddet, kan menneskene igjen puste fritt.

TIRSDAGS NYHETER FRA LONDON.

Troepene okkuperer Ungarn. Det meldes fra Ankara og Zürich at tyske tropper søndag rykket inn i Ungarn fra nord og syd og har besatt en rekke knutepunkter. All telefon- og telegraf-forbindelse til Ungarn er avbrutt og landet er helt isolert fra de høytrale europeiske land. Lørdag ble riksforstander Horthy innkalt til Hitlers hovedkvarter sammen med den ungarske generalstabssjef Szombathly. I et møte hvor også den tyske generalstabssjef og Ribbentrop deltok, skal Hitler ha forlangt følgende:

1. Alminnelig mobilisering under tysk overoppsyn.
2. Reorganisering av de væpnede styrker etter romensk mønster alle under kommando av tyske sambandsoffiserer.
3. Felles tysk-ungarsk kontroll av de ungarske jernbaner og skibstrafikken på Donau.
4. Som erstatning for tapet av Ukraina skal Ungarns matvareproduksjon og reservelagre fordeles blant alle aksens land.
5. Censur og kontroll av pressen.

Ubekreftede meldinger sier at Horthy avslo og at han holdes som fange i Hitlers hovedkvarter. - Det er allerede foretatt en mengde arrestasjoner i Ungarn, særlig blant folk i utenriks-tjenesten. I Sverige har man hørt en hemmelig ungarsk radiosender som har oppfordret hele nasjonen til kamp mot tyskerne "som har ført Ungarn bak lyset og forrådt den tysk-ungarske allianse". - En målsmann for regjeringen i Berlin har nektet å uttale seg om "mer omfattende krigstiltak i Sydøsteuropa for visse tiltak er ført til ende." En annen målsmann sa at "de allierte land nå må finne seg i å bære samme byrder som Tyskland selv." - Daily Telegraph skriver at ved å okkupere Ungarn har tyskerne heist et rødssignal for hele verden. Det er klart at de ikke gikk til et slikt skritt uten tvingende nødvendighet. De var redde for ungarene, og ungarene har nå høve til å vise at tyskernes frykt ikke var ugrunnet. Alle forbindelseslinjer til Bukovina og Bessarabia passerer gjennom landet, som idag

har en strategisk nøkkelposisjon som den eneste tilgjengelige vei til Tyskland fra sydøst. - I Romania betegnes stemningen som panikkartet. Det er alminnelig krav om endringer i den romenske regjering. Folket krever at den på en eller annen måte fører landet ut av den prekære stilling dens politikk har brakt det opp i. Et kategorisk dementi fra Moskva om at russiske representanter i Midtøsten har forhandlet med Stirbej, bidrar til å øke engstelsen. - Russiske partisaner i Bessarabia har på 5 mndv drept 1500 tyskere, udelagt 271 tyske og romenske tog og sprengt 28 bruer.

Russerne har satt over Dnjestr. Etter å ha befridd Tomaspol, Kryshopol, Tsjerjetsy og over 100 andre steder i området S og V for Vapenjorka, nådde russerne søndag fram til Dnjestr på en 100 km bred front. Mandag meldtes om erobringen av det store jernbanesentrum Mogilev Podolski som ligger ved en av de viktigste jernbaneoverganger over Dnjestr. Russerne satte umiddelbart over Dnjestr og har opprettet flere brunoder på vestsiden i et område som strekker seg fra Mogilev og 50 km sydover. Ubekreftede meldinger sier at Soroki, S for Jampol, er erobret. Ved kampene på vestbredden kastet tyskerne to romenske divisjoner inn i slaget for å dekke retretten; men russerne drev dem tilbake og tok mange fanger. - Under den videre framrykning mellom Bug og Dnjestr truer avdelinger fra 2. arme Balti ved jernbanen Odessa - Tsjenauti (Czer-nowitz). Vest for Pervomaisk er kontakt oppnådd mellom 2. og 3. ukrainske arme. Utenfor Nikolajevsenket russiske fly igår 11 av 24 lasteskip med forsyninger til Krim. - Vinnitsa er falt. Lenger nord rykker tropper fra 1. arme fram på begge sider av Rowno-Lwow-banen og står like utanfor knutepunktet Brody, 80 km NV for Lwow. Meldingen om at Kowel er inntatt, er ikke bekreftet.

Finland har svart nei, blir det meldt offisielt fra Helsinki. Det erklæres at det var umulig å akseptere de russiske vilkår uten at de ble klarlagt nærmere. Men, heter det, den finske regjering håper fremdeles på fredelige forhold med Sovjetsamveldet. - Flere amerikanske aviser mener at USA må bryte de diplomatiske forbindelser med Finland. Finland er venn med vår fiende, heter det i en avis, som pointerer at finnene ikke har noen chance til å få et bedre tilbud. - Moskva dementerer en melding gjennom den tysk-kontrollerte Oslo-kringkaster om at Helsinki er blitt bombet mens notautvekslingen fant sted.

Flyangrep. Amerikanerne bombet Nordfranske mål idag. Inatt rettet britiske fly et angrep mot en tysk sprengstoff-fabrikk ved Angoulême, NØ for Bordeaux. Moskvifly angrep Vesttyskland, likledes uten tap. Igår bombet nesten 1000 amerikanske fly mål ved Frankfurt/Main. 6 bombe-fly og 8 jagere saknes. 4 tyske fly skutt ned. Allierte ubåter har nylig senket 22 japanske fartøyer ved toktet i det sydvestre Stillehav.